

Azərbaycan Respublikası
Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin
“ 24 ” dekabr 2024-cü il tarixli
qərarı ilə təsdiq edilmişdir
Protokol № 52

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏRKƏZİ BANKININ
BANK OLМАYAN KREDİT TƏŞKİLATLARININ FƏALİYYƏTİNƏ NƏZARƏT
DEPARTAMENTİ HAQQINDA**

Ə S A S N A M Ə

BAKİ - 2024

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Bank olmayan kredit təşkilatlarının fəaliyyətinə nəzarət departamenti (bundan sonra – Departament) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (bundan sonra – Mərkəzi Bank) mərkəzi aparatının struktur bölməsidir.

1.2. Departament öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında", "Banklar haqqında", "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında", "Kredit ittifaqları haqqında", "Poçt haqqında", "Valyuta tənzimi haqqında", "Kredit büroları haqqında" və "Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarını, Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan digər normativ hüquqi aktlarını, Mərkəzi Bankın normativ xarakterli aktlarını, İdarə Heyətinin və daxili komitələrin qərarlarını, Mərkəzi Bank üzrə əmrləri, sərəncamları və bu Əsasnaməni rəhbər tutur.

1.3. Departament bu Əsasnamə ilə müəyyən olunmuş funksiyaların yerinə yetirilməsi prosesində Mərkəzi Bankın digər struktur bölmələri və qurumları ilə fəaliyyətini əlaqələndirir.

2. DEPARTAMENTİN FƏALİYYƏTİNİN ƏSAS MƏQSƏDİ

Departamentin fəaliyyətinin əsas məqsədi bank olmayan kredit təşkilatlarının, kredit ittifaqlarının, valyuta mübadiləsi fəaliyyətinə lisenziya almış şəxslərin, poçt rabitəsinin milli operatorunun və kredit bürolarının (bundan sonra – nəzarət subyektləri) fəaliyyətinə effektiv nəzarətin həyata keçirilməsi vasitəsilə onların maliyyə sabitliyini, habelə xidmətlərindən istifadə edən istehlakçıların və digər şəxslərin hüquqlarının qorunmasını təmin etməkdir.

3. DEPARTAMENTİN ƏSAS FUNKSIYALARI

Departamentin əsas funksiyaları aşağıdakılardır:

3.1. Mərkəzi Bankın strateji hədəflərinə və makroprudensial siyasetinə uyğun olaraq, risk əsaslı nəzarətin həyata keçirilməsi;

3.2. operativ və dövri məlumatlar əsasında təhlillər aparılması və nəzarət subyektlərinin risklərinin müəyyən edilməsi;

3.3. nəzarət subyektlərinin fəaliyyətinə nəzarətin həyata keçirilməsi;

3.4. müvafiq nəzarət subyektləri tərəfindən valyuta qanunvericiliyinə əməl edilməsinə nəzarət edilməsi;

3.5. qanunvericiliyə uyğun olaraq, müvafiq sahədə lisenziya və icazə sisteminin təmin

edilməsi;

3.6. nəzarət subyektlərində bazar davranışlarına nəzarət edilməsi;

3.7. fəaliyyət istiqamətləri üzrə Mərkəzi Bankın informasiya, analitik və hesabat materiallarının hazırlanmasında iştirak edilməsi, statistik hesabatlılığı dair təkliflərin verilməsi;

3.8. səlahiyyətlərinə aid məsələlərlə bağlı Pul siyaseti və maliyyə sabitliyi komitəsində müzakirə üçün müvafiq təhlillərin aparılması;

3.9. Bank olmayan kredit təşkilatlarının ödəniş agentləri ilə müqavilə münasibətləri, ödəniş agentlərinin reyestri və bank olmayan kredit təşkilatlarının ödəniş agentləri üzrə nəzarətin həyata keçirilməsi;

3.10. nəzarət subyektlərinin fəaliyyətinin tənzimlənməsi və nəzarəti, habelə valyuta nəzarəti üzrə hüquqi və metodoloji bazanın hazırlanması və təkmilləşdirilməsi prosesində iştirak edərək aidiyyəti üzrə rəy və təkliflərin verilməsi;

3.11. lisenziya olmadan fəaliyyət göstərən nəzarət subyektləri barədə faktların proaktiv aşkarlanması, belə faktlar aşkar edildikdə qanunvericiliyə müvafiq tədbirlərin görülməsi üçün məlumatın aidiyyəti dövlət orqanlarına (qurumlarına) təqdim edilməsi, habelə təqdim edilmiş məlumat və əldə edilmiş nəticələrin uçot və statistikasının aparılması;

3.12. səlahiyyətləri çərçivəsində dövlət orqanları (qurumları), assosiasiyalar, xarici ölkələrin aidiyyəti nəzarət orqanları və beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq çərçivəsində rəhbərliyin tapşırığı ilə Mərkəzi Bankın təmsil edilməsi;

3.13. Departamentin büdcə layihəsinin hazırlanması və icrasının təmin edilməsi;

3.14. Departamentə aidiyyəti üzrə daxil olan müraciətlərə baxılması, məktub və sorğulara cavabların hazırlanması;

3.14. rəhbərliyin tapşırığı ilə Departamentin fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işlərin yerinə yetirilməsi.

4. DEPARTAMENTİN TƏŞKİLATI STRUKTURU VƏ İDARƏ OLUNMASI

4.1. Departamentin təşkilati strukturu aşağıdakı şöbələrdən və bölmədən ibarətdir:

4.1.1. Xarici nəzarət şöbəsi;

4.1.2. Daxili nəzarət şöbəsi;

4.1.3. Bazar davranışlarına nəzarət şöbəsi;

4.1.4. Lisenziyalasdırma bölməsi.

4.2. Departamentə direktor rəhbərlik edir. Departament direktoru işdə olmadıqda onun səlahiyyətlərini direktor müavini (olduqda) həyata keçirir, bu şərtlə ki, rəhbərlik

tərəfindən direktor vəzifəsinin icrası şöbə rəislərindən birinə və ya digər şəxsə həvalə edilməsin.

4.3. Departamentin nomenklatur vəzifəli şəxsləri Mərkəzi Bankın İdarə Heyəti tərəfindən və ya İdarə Heyətinin müəyyən etdiyi qaydada vəzifəyə təyin və vəzifədən azad olunurlar.

5. DEPARTAMENTİN İŞİNİN TƏŞKİLİ

5.1. Departamentin əsas funksiyaları bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq, Departamentin tərkibinə daxil olan şöbələr və bölmə vasitəsilə həyata keçirilir.

5.2. Xarici nəzarət şöbəsi nəzarət subyektləri üzrə müəyyən edilmiş kurasiya bölgüsünə uyğun olaraq:

5.2.1. nəzarət üzrə əlaqədar şəxs (kurator) funksiyasını həyata keçirir;

5.2.2. nəzarət subyektlərindən hesabatları və nəzarətlə bağlı mənbəyi məlum olan digər məlumatları toplayır, təhlil edir və daxili nəzarət şöbəsinin məlumatlarına da istinad edərək nəzarət subyektlərinin risk profilini müəyyən edir;

5.2.3. nəzarət subyektlərindən əldə olunmuş hesabatlar və digər nəzarət məlumatları əsasında müvafiq qanunvericiliyin tələblərinə riayət edilməsinə nəzarət edir, hesabatlar hazırlayıv və rəhbərliyə təqdim edir;

5.2.4. nəzarət subyektlərinin fəaliyyət istiqamətlərindəki göstəricilər üzrə erkən xəbərdarlıq siqnallarını müəyyən edir;

5.2.5. Mərkəzi Bankın strateji hədəflərinə, makroprudensial siyasətinə uyğun olaraq və nəzarət subyektlərinin risk faktorlarına görə risk əsaslı nəzarəti həyata keçirir;

5.2.6. konsolidasiya edilmiş əsasda nəzarəti həyata keçirir;

5.2.7. nəzarət subyektlərinin xüsusiyətinə görə maliyyə dayanıqlığının qiymətləndirilməsi məqsədilə illik əsasda onların risk reytinqlərini müəyyən edir;

5.2.8. Bank olmayan kredit təşkilatlarının ödəniş agentləri üzrə nəzarəti həyata keçirir;

5.2.9. qanunvericiliyə uyğun olaraq, nəzarət subyektlərinə icrası məcburi olan göstərişlərin verilməsinə dair təkliflər hazırlayıv;

5.2.10. qanunvericiliyə uyğun olaraq, nəzarət subyektlərində digər nəzarət tədbirlərinin tətbiqi ilə bağlı təkliflər verir və icrasına nəzarət edir;

5.2.11. tətbiq olunmuş təsir, təshih tədbirləri və sanksiyaların müvəqqəti və ya tam dayandırılması barədə nəzarət subyektlərindən daxil olmuş vəsatətlərə dair rəy hazırlayıv;

5.2.12. nəzarət subyektlərinin fəaliyyətinə dair auditor rəyi və kənar audit

hesabatlarını təhlil edir, zəruri hallarda təhlil nəticələrini nəzarət subyektləri və audit şirkətlərinin nümayəndələri ilə müzakirə edir;

5.2.13. səlahiyyətlərinə aid məsələlərlə bağlı Pul siyaseti və maliyyə sabitliyi komitəsində müzakirə üçün müvafiq təhlillər aparır;

5.2.14. nəzarət subyektlərində cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə və ya hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməməsi ilə bağlı hallar aşkar etdikdə bu barədə aidiyyəti struktur bölməyə məlumat verir;

5.2.15. prudensial normativlərin və tələblərin, habelə nəzarət subyektlərindən əldə olunmuş hesabatların cari nəzarətin effektivliyinin artırılması baxımından təkmilləşdirilməsi barədə təkliflər hazırlayır;

5.2.16. daxili nəzarət şöbəsi ilə birgə yoxlama planlarının hazırlanmasında iştirak edir;

5.2.17. Mərkəzi Bankın fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq, müvafiq hüquqi aktlara və metodoloji sənədlərə aidiyyəti üzrə rəy və təkliflər verir;

5.2.18. səlahiyyətləri daxilində nəzarət subyektlərinin fəaliyyəti çərçivəsində yaranan məsələlərlə bağlı dövlət orqanları (qurumları) ilə, habelə xarici ölkələrin bank nəzarəti orqanlarının əməkdaşları ilə qarşılıqlı fəaliyyət göstərir;

5.2.19. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq, fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

5.3. Daxili nəzarət şöbəsi nəzarət subyektləri üzrə müəyyən edilmiş kurasiya bölgüsünə uyğun olaraq:

5.3.1. xarici nəzarət şöbəsi ilə birgə yoxlama planlarının hazırlanmasında iştirak edir;

5.3.2. yoxlama planına və qanunvericiliyə uyğun olaraq, nəzarət subyektlərində növbəti və növbədən kənar yoxlamalar (o cümlədən, monitorinqlər) aparır və nəticəsinə uyğun yoxlama hesabatını (arayışı) təqdim edir;

5.3.3. qanunvericiliyə uyğun olaraq, nəzarət subyektlərinə icrası məcburi göstərişlərin verilməsinə dair təkliflər hazırlayır;

5.3.4. nəzarət subyektlərinin risk profilinin müəyyən edilməsi prosesində iştirak edir və bununla bağlı xarici nəzarət şöbəsinə təkliflər verir.

5.3.5. nəzarət subyektlərində cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə və ya hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməməsi ilə bağlı hallar aşkar etdikdə bu barədə aidiyyəti struktur bölməyə məlumat verir;

5.3.6. səlahiyyəti daxilində nəzarət subyektlərində qanunvericilik çərçivəsində

müvəqqəti inzibatçılıq tədbirlərində iştirak edir.

5.3.7. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq, fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

5.4. Bazar davranışlarına nəzarət şöbəsi:

5.4.1. nəzarət subyektləri tərəfindən ədalətli rəftarın təmin edilməsi məqsədilə aşağıdakıları həyata keçirir:

5.4.1.1 müqavilələrin qanunvericiliyə uyğun olaraq bağlanılmasına nəzarət edir;

5.4.1.2. təqdim olunan məhsullar barədə məlumatların tam və düzgün formada təqdim olunmasına nəzarət edir;

5.4.1.3. müvafiq nəzarət subyektləri tərəfindən göstərilən xidmətlərin əlçatanlığının təmin olunmasına nəzarət edir;

5.4.2. nəzarət subyektlərinin reklam sahəsində fəaliyyətinin qanunvericiliyin tələblərinə uygunluğunu təhlil edir;

5.4.3. Departament tərəfindən nəzarət subyektlərində aparılan yoxlamalarda (hərtərəfli və tematik yoxlamalar, monitorinqlər) fəaliyyət istiqamətləri üzrə iştirak edir;

5.4.4. bazar davranışsı üzrə müvafiq qanunvericiliyin tələblərinin pozulmasına və ya pozulmasına şərait yaratlığına görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin görülməsi üzrə təkliflər verir və müvafiq tədbirlərin icrasına nəzarət edir;

5.4.5. bazar davranışları çərçivəsində cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə və ya hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməməsi ilə bağlı hallar aşkar etdikdə bu barədə aidiyyəti struktur bölməyə məlumat verir;

5.4.6. bazar davranışları istiqamətində qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməsi üzrə nəzarətin effektivliyinin artırılması baxımından qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər verir;

5.4.7. bank olmayan kredit təşkilatlarının ödəniş agentləri ilə müqavilə münasibətlərinin tənzimlənməsinə nəzarət edir;

5.4.8. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq, fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

5.5. Lisenziyalasdırma bölməsi:

5.5.1. nəzarət subyektlərinin fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı lisenziya (lisenziyaya əlavə) və icazələrin alınması üçün daxil olan müraciətlərə qanunvericiliyə uyğun olaraq baxır və lisenziya (lisenziyaya əlavə) və icazələrin verilməsi ilə əlaqədar müvafiq tədbirlər görür;

5.5.2. nəzarət subyektlərinə Mərkəzi Bank tərəfindən verilmiş lisenziya, lisenziya

əlavəsi və icazələrin qüvvəsinin dayandırılması və ləğv edilməsi ilə bağlı aidiyyəti tədbirlər görür;

5.5.3. nəzarət subyektlərinin inzibatçılarının və rəhbər vəzifə tutan digər şəxslərinin təyinatı ilə bağlı müraciətlərə baxır və onların, habelə verilmiş lisenziya və icazələrin qanunvericiliyə uyğun olaraq, ictimaiyyət üçün açıq olan reyestrini aparır;

5.5.5. nəzarət subyektlərində mühüm iştirak payının əldə edilməsi ilə bağlı qanunvericiliyə uyğun olaraq, müraciətlərə baxır və aidiyyəti struktur bölmələrdən rəy alır;

5.5.6. qanunvericiliyə müvafiq olaraq tələb olunan şəxslərin vətəndaş qüsursuzluğuna dair məlumatlarını yoxlaysı;

5.5.7. bank olmayan kredit təşkilatlarının ödəniş agentlərinin reyestrini aparır;

5.5.8. lisenziya olmadan fəaliyyət göstərən nəzarət subyektləri barədə faktları proaktiv aşkar etmək üçün tədbirlər görür, belə faktları aşkar etdikdə qanunvericiliyə müvafiq tədbirlərin görülməsi üçün məlumatı aidiyyəti dövlət orqanlarına (qurumlarına) təqdim edir, habelə təqdim edilmiş məlumat və əldə edilmiş nəticələrin uçot və statistikasının aparılmasını təmin edir;

5.5.9. səlahiyyətinə aid məsələlər üzrə arayışlar və materiallar hazırlayırlar;

5.5.10. bölməyə daxil olan müraciətlərə baxır, məktub və sorğulara cavablar hazırlayırlar;

5.5.11. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq, fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

6. YEKUN MÜDDƏALAR

Bu Əsasnamə təsdiq edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Mərkəzi Bankın sədri

Taleh Kazimov